

РОЗРЯДИ ЗАЙМЕННИКІВ ЗА ЗНАЧЕННЯМ

Вправа 1.

*Прочитайте вірш Гургена Боряна.
Підкресліть у ньому займенники*

Хороші друзі в мене є
І ми – одна сім'я
Ми завжди думаєм одне –
І ти, і він, і я.
Нам любе сонце й тихий гай,
Долини і поля.
Ми дуже любим рідний край –
І ти, і він, і я!

Заперечні

!!! Їх також легко запам'ятати, якщо знати питання іменника, прикметника та числівника АБО відносні чи питальні займенники і додати до них **ні, ані**.

ніхто, аніхто
ніщо, аніщо
ніякий, аніякий
нічий, анічий
нікотрий, анікотрий
ніскільки, анікотрий

Заперечні займенники з часткою **ні, ані** пишуться разом.
Якщо між часткою і займенником з'являється прийменник – пишемо окремо.

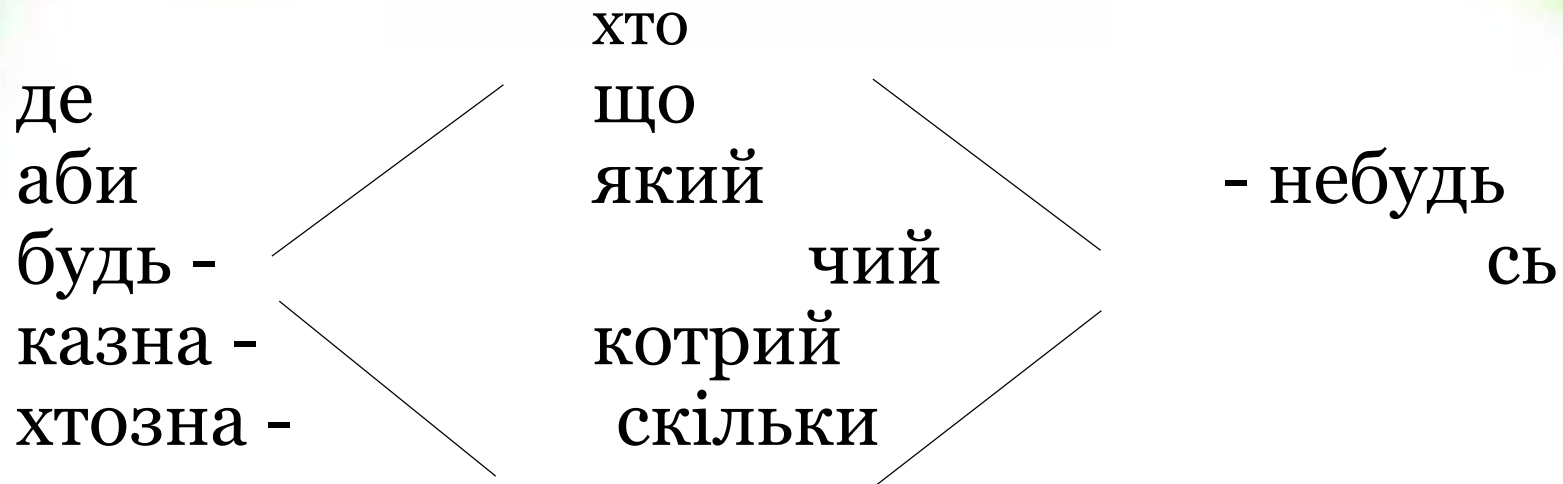
Наприклад: ніхто – ні у кого

Але: у нічиєму, з нікотрим.

Неозначені

Неозначені займенники пишуться з частками *аби, де, сь* – разом, а з частками *будь-, -небудь, казна-, хтозна-* - через дефіс.

Наприклад: аби який, де що, будь-хто, казна-скільки.
Якщо між ними з'являється прийменник, пишемо окремою.

Наприклад: аби у кого, будь з ким.

Але: у деяких – *де в яких, на декого – де на кого, де з чим – з дечим, будь у кого – у будь-кого, у будь-якому – будь у якому.*

Означальні

весь — *відмінюється як прикметник
м'якої групи*

сам, самий
всякий
кожний
жодний
інший

*відмінюються як прикметники
твердої групи за родами,
відмінками, числами.*

Вказівні

той

цей

такий

стільки

змінюються за

родами, відмінками, числами

змінюється як числівник два

У М.в. мають паралельні закінчення

Наприклад: на тому, на тім

Займенники ж.р. У Р.в. і О.в. мають паралельні форми.

Наприклад: тої, тієї; тою, тією

Знайдіть займенники.

Визначіть їх розряд і синтаксичну роль.

- *І я вже не знаю, як сталося, що всі заспівали ту думу народу, Тарасів дзвінкий «Заповіт» ...*
- *У нашій раї на землі нічого кращого немає, як тая мати молодая з своїм дитяточком малим.*
- *Є щось святе в словах «мій рідний край».*
- *Сонечко встає, і в росі трава, біля школи в нас зацвітають віти.*
- *Весна, ніхто не порушить її краси ...*

Знайдіть займенники.

Визначіть їх розряд і синтаксичну роль.

особ.

озн.

вказ.

• І я вже не знаю, як сталося, що всі заспівали ту думу народу, Тарасів дзвінкий «Заповіт» ...

присв.

запереч.

вказ.

• У нашій раї на землі нічого кращого немає, як тая мати молодая з своїм дитяточком малим.

присв.

неозн.

присв.

• Є щось святе в словах «мій рідний край».

• Сонечко встає, і в росі трава, біля школи в нас зацвітають віти.

особ.

присв.

запереч.

• Весна, ніхто не порушить її краси ...

Робота з підручником

Виконання вправи 490

Прочитайте прислів'я. Випишіть із них ті, у яких ужиті означальні займенники.

1. Сама надія ніколи не гріє. 2. Не сам гвіздок лізе в стіну, його молотком забивають. 3. Стільки правди, як у решеті води. 4. Хто рано встає, тому щастя є. 5. На свої руки найду свої муки. 6. Навчай інших — і сам навчишся. 7. Всяк правду знає, та не всяк про неї дбає.

Виконання вправи 492

Спишіть текст, вибираючи
з дужок потрібний
займенник.

Театр, як (ми, ви, вони) знаємо, пройшов довгий шлях розвитку. Першими акторами були скоморохи. (Вони, наш, весь) влаштовували потішні видовища на майданах і ярмарках. Перша українська театральна вистава відбулася на ярмарку в м. Кам'янці-Бузькій на Львівщині 1619 року, де вчитель Гаватович поставив зі (мій, хтось, своїми) учнями дві п'єси. Перший український стаціонарний професійний театр заснував 1906 року в Полтаві Микола Садовський. Спочатку (той, якийсь, цей) театр був мандрівним, а згодом для (когось, нього, його) орендували приміщення в Києві. Перший театр для дітей виник на початку ХХ століття як аматорський. (То, всі, це) були дитячі вистави в Євпаторії, а також вистави Марка Кропивницького на Харківщині. У Києві аматори поставили опери Миколи Лисенка «Пан Коцький» та «Коза-Дереза».

Самостійна робота

Розподіліть подані займенники за розрядами та поясніть їх значення.

1. Я, твій, той, оцей, чий, всякий, котрий, жоден, ніхто, дехто, свій, абиякий, хтозна-що, щось, весь, себе, ніщо, воно, хтось, деякий, ваш, скільки, інший, будь-який.

2. Він, цей, який, кожний, дещо, хто-небудь, хтось, ти, мій, їхній, такий, ви, що, жоден, сам, оця, хто, жодний, нічий, щось, будь-хто, який-небудь, будь-чий, абичий.

Домашнє завдання

- ✓ Вивчити п.59, стор. 214;
- ✓ виконати вправу 494 або 497 (на вибір)

